

متن سخنرانی
جناب آقای دکتر محمدجواد ظریف
وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در
« هم اندیشی پاسداری از مراکز فرهنگی؛ میراث مشترک بشری »
تهران، کتابخانه ملی ایران، دوشنبه 7 بهمن 1398

بسم الله الرحمن الرحيم

دوستان گرامی، خواهران و برادران عزیز
در ابتدا لازم می‌دانم خرسندی خود را برای حضور در این نشست هم‌اندیشی
در کنار مفاخر و سرمایه‌های فرهنگی و علمی ایران ابراز دارم و از تمامی
سازمان‌های مردم - نهاد، دستگاه‌ها و عزیزانی که نسبت به حفظ میراث
گذشتگان و امانت آیندگان احساس مسئولیت کرده و در برگزاری این برنامه
ایفای نقش کرده‌اند، به ویژه کتابخانه ملی ایران، کمیسیون ملی یونسکو و
نمایندگی یونسکو در تهران، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم.
برگزاری چنین نشست موقری برای پاسداشت حریم مراکز فرهنگی و
موجودیت غیرقابل تعرض آنها ابتکار ارزنده‌ای است که امیدوارم به سهم
خود بتواند بار دیگر تصویر شکوهمند و فاخر فرهنگ و تمدن و میراث
تاریخی ایران و ایرانی را به جهانیان عرضه کند.
مکان‌ها و آثار فرهنگی - تمدنی، شاید از لحاظ تاریخی و جغرافیایی متعلق
به یک قوم یا ملت باشند، اما از لحاظ نقشی که در بازشناسی هویت بشری
و انباشت لایه‌های تاریخی معرفت دارند، متعلق به همگان و فارغ از
جغرافیا و مکان‌اند و لذا شایسته است از مفهوم «میراث مشترک بشری»

برای توصیف این دستاوردهای بشری بهره جوییم. از این رو، احترام به آثار فرهنگی و تمدنی، در واقع رعایت حرمت انسانی و کرامت ذاتی انسانی است و در نقطه مقابل، حمله به اموال و میراث فرهنگی، حمله به انسانیت، حمله به روح بشریت و حمله به تاریخ است.

در تلاش مشترک و هم افزایی بین المللی برای صیانت و حمایت از مراکز فرهنگی و مظاهر تمدن بشری و مقابله با تهدید و آسیب رساندن به آنها، جامعه جهانی اسناد مهم و سازوکارهای قابل توجهی را تدوین کرده است. به عنوان مثال، «کنوانسیون 1954 لاهه در خصوص حفاظت از اموال فرهنگی در مخاصمات مسلحانه»، آسیب به اموال فرهنگی هر ملتی را به منزله آسیب رساندن به میراث فرهنگی تمام بشریت و جرمی نابخشودنی در نظر گرفته است. این کنوانسیون هر نوع حمله و ایراد آسیب به اموال فرهنگی را منع نموده و بر اساس پروتکل دوم (1999) آن، حتی در زمان مخاصمات مسلحانه، اموال فرهنگی، اموال غیرنظامی محسوب شده و نباید مورد حمله قرار گیرند.

هم چنین «کنوانسیون 1972 حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان» نیز همه کشورهای متعاقد را مکلف می‌دارد تا از هر گونه اقدام عمدی که مستقیم یا غیر مستقیم، به میراث فرهنگی و طبیعی واقع در سرزمین سایر کشورهای عضو این کنوانسیون آسیب برساند، خودداری کنند.

علاوه بر این، بر اساس پروتکل اول الحاقی به کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو¹، «هر نوع عمل خصمانه علیه بناهای تاریخی، آثار هنری یا اماکن

1. ماده 53 پروتکل اول الحاقی 1977

مذهبی» که به عنوان میراث فرهنگی یا معنوی مردم یک سرزمین شناخته می‌شود، ممنوع است. نه تنها حمله و تخریب، بلکه استفاده از این اماکن برای پیشبرد اهداف نظامی نیز ممنوع بوده و عاملین و مرتکبین چنین جنایاتی به عنوان جنایتکاران جنگی شناخته می‌شوند.

اسناد بین المللی متعددی از جمله قطعنامه های صادره از سوی ارکان مختلف ملل متحد² و آرای متعدد صادره از سوی محاکم قضایی و کیفری بین المللی³ نیز بر این مهم و تعهدات عام الشمول اعضای جامعه بین المللی صحه گذاشته‌اند.

حضار محترم؛

افراطی گری، رنگ و مذهب و نژاد نمی شناسد. امروز در غرب با گسترش ناسیونالیزم افراطی و نژادپرستانه، شاهد نقش آفرینی روزافزون عوامفریبانی هستیم که بر خلاف تمامی قواعد حقوقی و اخلاقی، تمدن و فرهنگ بشری را به سخره گرفته، به ارزش‌های دینی و باورهای مذهبی میلیاردها انسان اهانت کرده و کتاب مقدس آنان را می‌سوزانند و در جهت ترویج نفرت و خشونت و جنگ افروزی از هیچ گفتار و رفتار و اقدامی فروگذار نمی‌کنند.

وقیحانه ترین نمونه، اقدامات و اظهارات رئیس جمهور رژیم کنونی آمریکا است که مردم و فرهنگ ایرانی را تهدید کرده و ضمن نقض قواعد و اصول بنیادین حقوق بین الملل از جمله اصل منع تهدید یا توسل به زور، یاه

2. به عنوان مثال، در قطعنامه 2347 (سال 2017)، شورای امنیت حفاظت از میراث فرهنگی را برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ضروری دانسته و تخریب میراث فرهنگی را محکوم کرده است.

3. از جمله 19 رای صادره از سوی دیوان کیفری بین المللی برای یوگسلاوی سابق

گویانه تهدید کرده است که «۵۲ نقطه در ایران ... را که برخی از آنها از اهمیت بالایی برای ایران و فرهنگ ایرانی دارند، هدف قرار می‌دهیم...».

برای شناخت عقبه این طرز تفکر کافی است اندک نگاهی به تاریخ معاصر خود بیندازیم و اقدام هایی که برخی گروههای جنگ طلب یا تروریستی در تخریب اموال و میراث های فرهنگی از خود به جای گذاشته‌اند، را مرور کنیم.

افراطیون در سال 2001 مجسمه‌های بودا را در بامیان منفجر کردند، تروریست‌های داعش، میراث فرهنگی عراق و سوریه (موصل، نینوا، پالمیرا و ...) را در سال‌های 2014 و 2015 از بین بردند و اکنون دونالد ترامپ، نه تنها با نقض فاحش منشور ملل متحد، ایران را به حمله مسلحانه تهدید می‌کند، بلکه به طور علنی از حمله به اماکن تاریخی و فرهنگی ایران سخن به میان می‌آورد. این در حالی است که توافق جامعه جهانی برای حفاظت از میراث و اماکن فرهنگی، چه در شرایط صلح و چه در شرایط جنگ، خود یک میراث ناملموس بزرگ و مشترک جهانی است.

تهدید رئیس جمهوری آمریکا برای نابودی مراکز فرهنگی و تمدنی ایران مصداق بارز «تروریسم فرهنگی» بین المللی است و ادامه قانون شکنی رژیم آمریکا برای شکستن مقاومت مردم ایران است که از یک سو با «تروریسم اقتصادی» با صراحت منابع تأمین غذا و داروی مردم دلاور ایران را نشانه گرفته و وزیر خارجه‌اش در یک اقدام مجرمانه که مصداق توطئه برای نسل‌کشی و جنایت علیه بشریت است اعلام می‌کند که "اگر

ایران می‌خواهد مردمش غذا داشته باشند باید از ماتبعیت کند." و از سوی دیگر، در قالب حمله جنایتکارانه و «تروریسم دولتی» دست به ترور یکی از محبوب‌ترین شخصیت‌های ایران و منطقه می‌زند و در کمال وقاحت به ترور سردار سرافراز شهید سپهبد قاسم سلیمانی افتخار می‌کند؛ بزرگمردی که منطقه و جهان وامدار مبارزه او با جریان‌ها و گروه‌های تروریستی و افراطی است.

تهدیدات ترامپ تبلور تنفر ناشی از حقارت است. نه فقط تنفر از ایران و فرهنگ غنی ایرانی، بلکه تنفر از فرهنگ، تمدن و هر چیزی که بیانگر صلح و ثبات است. رژیم ترامپ با اقدامات نامتعارف و غیرعقلانی، سعی در پررنگ‌تر کردن نقشی ناخوشایند و منفی در تاریخ دارد حتی اگر به بهای نابودی بخش‌های زیبایی از تاریخ و هویت بشریت تمام شود.

این رژیم قبلاً نیز نشان داده است که به قوانین، رویه‌ها و حتی تعهدات بین‌المللی دولت خود پایبند نیست. اعلام خروج از یونسکو، خروج از معاهده‌ی آب و هوایی پاریس، خروج از معاهده منع موشک‌های هسته‌ای میان‌برد و کوتاه‌برد در کنار خروج یک‌جانبه از توافق برجام تنها نمونه‌هایی از یک‌جانبه‌گرایی، انکار حقوق بین‌الملل و به واقع قانون ستیزی این رژیم است.

زمانی که ترامپ، با مشی نژادپرستانه، ملت متمدن و بافرهنگ ایران را "تروریست" می‌خواند، با وقاحت به دنیا اعلام می‌نماید که رژیم او هیچ تعهدی نسبت به رعایت اصول و خطوط قرمز حقوق بین‌الملل و از جمله

اصل منع نژاد پرستی، اصل منع تبعیض و اصل مسئولیت بین‌المللی در
قبال تعهدات عام و تعهدات خاص ندارد.

این رژیم علیرغم ادعاهای خود بارها نشان داده که اعتقادی به مذاکره و
پایبندی به تعهدات قلبی و فعلی ندارد. دشمنی با فرهنگ، حتی خصومت با
یک ملت نیست بلکه مخاصمه و مبارزه با ارزش‌های مشترک فرهنگی و
دستاوردهای تمدنی ملل مختلف جهان است.

دوستان گرامی

یکجانبه‌گرایی و قانون شکنی همانقدر خطرناک است که تحمل آن توسط
دیگران. متأسفانه مواضع منفعلانه کشورها و سازمان‌های بین‌المللی در
مقابل قانون شکنی و یکجانبه‌گرایی ترامپ وی را در پیگیری مشی‌قلدری
جهانی جری‌تر نموده است. به عبارت دیگر "یکجانبه‌گرایی انفعالی" مشوق
"یکجانبه‌گرایی فعال" است. کشورهایی که برای مصون ماندن از تعرض
ترامپ به یکجانبه‌گرایی و قانون شکنی او تن داده‌اند، در نهایت زمینه را
برای تعرض وی به خودشان فراهم کرده‌اند. تحریم پروژه نورت استریم،
تهدید به افزایش تعرفه خودروهای اروپایی و تهدید اخیر به افزایش سایر
تعرفه‌ها علیه اروپا نتیجه طبیعی برخورد منفعلانه اروپا در برابر خروج
آمریکا از برجام و خوش خدمتی آنان در استفاده نژادپرستانه و غیرمجاز
از ماده 36 برجام است.

دوستان عزیز

میراث فرهنگی نقش بسزایی در تقویت عناصر معنوی و مادی تحقق صلح
و توسعه پایدار دارد. آثار تاریخی، میراث گذشتگان و امانت آیندگان است

و آنچه که امروزه تحت عنوان تمدن بشری شناخته می شود، بر شالوده‌ای از همین میراث بنا نهاده شده است. جمهوری اسلامی ایران به عنوان وارث یکی از تمدن های کهن، همواره منادی تعامل و همکاری فرهنگ‌ها و گفتگوی تمدن‌ها بوده تا نسل‌های آینده، از بالندگی و پویایی و تعامل فرهنگی برخوردار باشند و نسل کنونی از بلای افراط و ترور و خشونت رها شود. و در نهایت، آثار و میراث فرهنگی به جا مانده، گواهی است بر تاریخ و تمدن کهن و استقامت و ماندگاری مردم بزرگ ایران در برابر امواج موقتی غارتگران و فرهنگ ستیزانی همچون ترامپ.

فاما الزبد فیذهب جفاء و اما ما ینفع الناس فیمکث فی الارض کذلک یضرب

الله الامثال (رعد 17)

از توجه شما سپاسگزارم.